

Opponensi vélemény

Újvilág Művész mozi és Alkotóház Rákosmente, Budapest XVII. kerülete

Balogh Ákos diplomaterve

Bátor feladatválasztás, már szinte veszélyes. Nemcsak épület tervezése, hanem közvetlen környezetének újrateremtése, a történelmi folyamatok eredményeként identitását, működésének lehetőségét kereső pesti peremkerület gondját veszi magára választott feladatával. Csak ezek végiggondolása, és saját megoldásainak megtalálásával juthatott el a tervezni kívánt épület funkciójának, helyének hiteles, vagy legalább hihető meghatározásához.

A feladata csak az épület volt, de a megközelítés módja az egyetlen korrekt és lehetséges, ahogy építész hasonló esetben eljárhat.

Mit is vállalt fiatal kollegánk:

- Az ötvenes években a fővároshoz csatolt független Rákosmenti községek, nevezetesen Rákoskeresztúr régi „én”-je, az eltelt 60 év alatt teljesen lecserélődött: épületei, lakosai, kultúrája, identitása. Ma része egy metropolisnak, amelyhez érzelmileg kevésbé kötődik, de nélküle már nem létezhet, keresi mi a sajátja, reméli, hogy a lehetséges független területek feltárásával, erősítésével közösséget teremthet, és ezzel lényegesen jobb közérzetet lakóinak..
- Meg kellett találnia a kerület életének azt a területét mely sokakat érint, közösségteremtő erejű, önállóan működhet, segítheti az identitás erősödésében.
- Ki kellett választani azt a területet, melynek adottságai alátámasztják a kívánt működést, önmagában az identitás hordozója, és fizikailag alkalmas a végül megtervezendő épület elhelyezésére.
- Végül terveznie kell egy épületet, amely a választott funkciót tökéletesen ellátja és a történelmi környezettel harmonikus egységet, alkot. *Ez a diplomamunkája.*

Balogh Ákos szinte hiánytalanul tárta fel, és oldotta meg ezeket, a feladatokat.

- Mint a kerület lakója kollegánk saját tapasztalata alapján, a művészeteket, tanításukat, művelésüket és élvezetüket találta annak a területnek, ami hiányzik a kerületben, és amit a nagyvárostól függetlenül alakíthatna, erősíthetne a kerület. A meglévő kulturális intézmények –Művelődési ház, Művészeti iskola,- általános iskola és gimnázium evangélikus templom és nem utolsósorban a műemlék, volt Podmaniczky - Vigyázó kastély összefogására, Podmaniczky Kulturális Negyedet javasol kialakítani. Ebben helyezné el saját, az egykor volt rákoskeresztúri mozi emlékére Újvilágnak nevezett művészmozit, és alkotóházat befogadó tervezendő épületét. Ezzel a funkcióval épít a meglévőkre és kiegészíti, összefogja azokat.
- A meglévő művészeti funkciók a település egykori központjának egyedül megmaradt városszerkezeti részén található. Ez az egykori Podmaniczky - Vigyázó kastély valamikori parkja, melyet átszelt a Pesti út. Közvetlen közelében van a városháza is. A jelentős területű kastélypark, mint minden hasonló központban fekvő szabad terület, hacsak nem került szigorú védelem alá, vonzotta az új funkciókat melyek központi elhelyezést igényeltek. Így került a felsőkertbe a kultúrház, idősek otthona, az alsókertbe a sportközpont és a Művészeti iskola. A Kulturális Negyed együttes kezelése lenne hivatott a meglévő és esetleges további funkciók egymásra építését a kulturális funkció erősítését.
- A Kulturális Negyed felsőpark részének fejlesztési, és parkrendezési lehetőségére javaslatot tesz. Ebben a már meglévő épületeket, azok bővítési igényeit és a be-

építésből adódóan elhelyezhető új épület funkcióját jól határozza meg, erősítve a karaktert, a Művészeti gimnázium, elhelyezésével. Az egykori angolkertet és a meglévő növényállományt tiszteletben tartva és őrizve, rendszert, struktúrát visz az épületek elhelyezésébe. Új vizuális főtengelyt alakít ki, a pesti útról. Itt tárja fel a felsőkertet, és kapcsolja össze egyben az alsókerttel. A főtengelyt felhasználja az egykori Mauzóleum kiemelésére, elfogadva és beemelve a tervbe ennek bemutatására készült javaslatot. (Pannonterv) Ez a tengely és a gyalogos megközelítési útvonala egyértelműen tűzi ki a tervezett épület helyét, feltárásának megközelítésének irányait.

- *Ekkor jutott el oda, hogy a funkciót és helyet meghatározva elkezdhette az épület tervezését. A mozi és alkotóház feltárását helyesen választotta meg, nagyobb tömeget vár a déli utcáról, de számít a parkon át érkező és azzal kapcsolatot biztosító főtengellyel is. Az épület tömegét úgy határozza meg, hogy a dombtetőn állva ne váljék nyomasztóvá, ne nyomja el a többi épületet, de kellő határozottsággal zárja le a parkot és vizuális főtengelyt, legyen háttere a mauzóleumnak. Ehhez rendkívül egyszerű korrekt tömeget hoz létre. Dokumentált előképei jól mutatják, hogy tudatosan vállalja az egyszerű, szinte eszköztelen megjelenést a környezetben ahol a XVII sz.-tól napjainkig szinte minden évtized építészete jelen van, dicséretes önmérsékletet tanúsítva. Figyelte és betartotta a területre vonatkozó terveket, előírásokat.*
- Az alap és kiegészítő funkciókat jó helyen és jó arányban helyezi el. A nagyobb tömegeket vonzó vetítőtérmekek, és szabadtéri mozi a földszinten található szoros kapcsolatban a környező parkkal. Ez nemcsak a gyors és biztonságos töltést-ürítést biztosítja, de a kertmozinál a tágabb tér karakteresebb élményt biztosít. A kiszolgáló kávézó az utca felé is működik, az előtér és a mozi multifunkcionális terület, az ehhez szükséges háttérhelyiségekkel. Az emelet elsősorban az alkotóház helységeinek ad teret. Alapvetően kisebb csoportok, esetleg egyéni tevékenység színtere. Fő profilja a filmhez kapcsolódó alkotás, ennek speciális tereit biztosítja, de mobil belső téralakításával rugalmasan képes igazodni az esetleg változó igényekhez. Két ponton van kétségem a terv kapcsán: szerencsésebb lett volna a parkolózint főút felőli feltárása, hogy ne a parkon át történjen, de lehet, hogy ennek forgalomtechnikai oka volt. A másik kétely az emeletre vezető két lépcső súlyponton kívüli elhelyezkedése, egymáshoz túl közel. Ezek a kétségek nyilván továbbtervezés során tisztázódhatnak egy valós munka esetén.
- Lehet vitatkozni ifjú kollegánk gondolatmenetével, lehet vitatni, hogy az eredmény, amire jutott a legjobb-e, lehet tűnődni azon mi milyen megoldásra jutottunk, volna, és azon is, hogy csak a megvalósulás és az idő adhatna hiteles választ erre a kérdésre. Egy biztos, nagy öröm, az olyan fiatal kollega, aki képes átfogóan, sokrétűen gondolkodni, megközelíteni, elmélyíteni és megoldani egy feladatot.

Budapest, 2011. január 31.

Farkas Mária
Okl. építész vezető tervező
Műemlékvédelmi szakmérnök
az építészmérnöki kar meghívott oktatója